

Náhrada škody a ztížení společenského uplatnění

Předpokladem přiměřeného zvýšení odškodnění stanoveného na základě bodového ohodnocení v lékařském posudku ve smyslu ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky č. [440/2001](#) Sb. je existence takových výjimečných skutečností, které umožňují závěr, že zejména vzhledem k uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti, kupříkladu při uspokojování jeho životních a společenských potřeb, včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním, i s ohledem na věk poškozeného v době vzniku škody na zdraví i na jeho předpokládané uplatnění v životě, nelze omezení poškozeného vyjádřit jen základním odškodněním za ztížení společenského uplatnění. Úsudek soudu o přiměřenosti zvýšení odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. [440/2001](#) Sb., vycházející jak z individuálních okolností posuzované věci, tak z obecné zkušenosti soudu, včetně poznatků z jiných posuzovaných případů, musí dbát o to, aby přiznaná výše náhrady za ztížení společenského uplatnění byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi touto přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou škodou na zdraví existoval vztah přiměřenosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 4427/2013, ze dne 18.12.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce M. P., zastoupeného JUDr. M.C., advokátkou se sídlem v P., proti žalované Kooperativě pojišťovně, a.s., Vienna Insurance Group, se sídlem v P., zastoupené JUDr. A.M., advokátem se sídlem v P., o 8.859.845,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 18 C 118/2008, o dovolání žalobce a žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 6. 2013, č. j. 39 Co 207/2013-251, ve znění opravného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 7. 2013, č. j. 39 Co 207/2013-263, tak, že dovolání žalobce proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně platební povinnosti ve výši 2.710.123,- Kč se odmítá. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání žalobce zamítá. Dovolání žalované se zamítá.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 12. 12. 2012, č. j. 18 C 118/2008-193, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 6.406.005,- Kč s příslušenstvím (výrok I.), zamítl žalobu ohledně částky 2.453.840,- Kč s příslušenstvím (výrok II.), rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky III. - IV.) a uložil žalované povinnost zaplatit České republice soudní poplatek (výrok V.). Vyšel ze zjištění, že dne 3. 8. 2006 utrpěl žalobce vážná zranění s trvalými následky při dopravní nehodě, kterou zavinil řidič nákladního vozidla S. Z. (odpovědnost provozovatele jím řízeného vozidla za škodu byla pojištěna u žalované pojišťovny), který nesledoval situaci v silničním provozu a v levotočivé zatáčce najel levou zadní částí návěsu do protisměru do jízdní dráhy automobilu řízenému žalobcem. Žalobce následkem úrazu trpí těžkým omezením hybnosti a úplnou slepotou, po psychické stránce nese svůj stav velmi těžce. Je v plném invalidním důchodu, odkázán na péči manželky. Před nehodou žil s manželkou v rodinném domě, o který se staral, vychovávali tři děti, věnovali se zábavě i sportu, žalobce choval závodní holuby. Z těchto činností je v důsledku své invalidity nyní zcela vyloučen. Odpovědnost řidiče Z. dovodil soud ze závěrů trestního řízení ve věci vedené u Okresního soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. 13 T 693/2006, potažmo z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1299/2009. Pasivní legitimaci žalované odůvodnil podle § 6 odst. 1 a 2 písm. a)

zákonu č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), a vyložil, že žalovaná neodůvodněně krátila pojistné plnění o 25 % z důvodu spoluzavinění žalobce, neboť jeho míra účasti na nehodě je podle trestních rozhodnutí nepodstatná. Soud žalované uložil zaplatit 90.139,- Kč s příslušenstvím za dosud nevyplacených 25 % „nákladů na pečování“ a částku 17.706,- Kč, představující valorizaci příjmu žalobce, kterou žalovaná nezohlednila při vyplácení ušlého zisku. Žalobce požadoval náhradu za bolest ve výši 714.000,- Kč s příslušenstvím. Soud na základě dvou znaleckých posudků dospěl k závěru, že celkovou bolest lze ohodnotit 3309 body se zvýšením celkového bodového ohodnocení na dvojnásobek (6618 bodů) podle § 6 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. [440/2001](#) Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále též jen „vyhláška“), což při hodnotě 120,- Kč za jeden bod představuje 794.160,- Kč. Žalovaná z toho již žalobci zaplatila 150.000,- Kč, soud jí proto uložil zaplatit na bolestném 664.160,- Kč s příslušenstvím a žalobu ohledně 49.840,- Kč zamítl. Na náhradě za ztížení společenského uplatnění (dále též jen „ZSU“) žalobce požadoval částku 1.038.000,- Kč s příslušenstvím a vedle toho mimořádné zvýšení náhrady ve výši 7.000.000,- Kč. Soud na základě znaleckých posudků s korekcí bodových položek týkajících se pouřazového omezení hybnosti páteře podle posudku znalce doc. Hrnčíře vyšel z bodového ohodnocení ZSU na 9675 bodů, tedy 1.161.000,- Kč. Žalovaná již žalobci zaplatila 150.000,- Kč a ohledně částky 72.000,- Kč bylo řízení usnesením ze dne 26. 9. 2012 zastaveno, neboť žalobce vzal v tomto rozsahu žalobu zpět, proto soud žalobci přiznal na základní náhradě za ZSU 939.000,- Kč s příslušenstvím a co do částky 99.000,- Kč žalobu v tomto směru zamítl; protože shledal důvody k mimořádnému zvýšení náhrady, uložil žalované zaplatit žalobci ještě další pětinašobek z této částky, tj. 4.695.000,- Kč, celkově tedy na ZSU 5.634.000,- Kč.

K odvolání obou účastníků Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26. 6. 2013, č. j. 39 Co 207/2013-251, ve znění opravného usnesení ze dne 16. 7. 2013, č. j. 39 Co 207/2013-263, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I. potvrdil ohledně 2.710.123,- Kč, o něž přiznaná částka převyšuje odvoláním žalované nenapadených 2.287.230 Kč, a ohledně částky 1.390.946,- Kč jej změnil tak, že žalobu v tomto rozsahu zamítl. Ohledně částky 17.706,- Kč a úroku z prodlení s výjimkou úroku z prodlení z částky 886.650,- Kč od 29. 6. 2012 do zaplacení rozsudek soudu prvního stupně zrušil a vrátil mu věc v tomto rozsahu k dalšímu řízení. Odvolací soud dále potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku II. v částce 2.357.000,- Kč a ohledně úroku z prodlení z částky 72.000,- Kč jej zrušil a vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Zrušil jej také ve výrocích o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud doplnil dokazování obsahem trestního spisu 13 T 693/2006, z něž zjistil, že řidič S. Z. byl uznán vinným, že dne 3. 8. 2006 jako řidič nákladního tahače zavinil nehodu a spáchal trestný čin ublížení na zdraví dle § 224 odst. 1 a 2 trestního zákona, když při projíždění táhlé levotočivé zatačky v klesání kopce nesledoval řádně situaci v silničním provozu a levou zadní částí návěsu najel do protisměru do jízdní dráhy žalobce, čímž porušil § 5 odst. 1 písm. b) a § 11 odst. 1 zák. č. [361/2000](#) Sb., o silničním provozu (dále jen „silniční zákon“). Řidiči Z. nic nebránilo projet zatu tak, aby nevjel do protisměru, žalobce mohl střetu zabránit vyhnutím se vpravo. Žalobce jel v době střetu bez zvláštního důvodu v levém jízdním pruhu, čímž porušil § 12 silničního zákona, toto jednání však soudy v trestním řízení neshledaly v příčinné souvislosti se vznikem nehodového děje. Nejvyšší soud v daném trestním řízení (sp. zn. 8 Tdo 1299/2009) uzavřel, že v jednání poškozeného lze spatřovat částečné spoluzavinění, na následku se však podílelo jen odvozeně a nepodstatně. Odvolací soud tak po zhodnocení okolností nehody dospěl k závěru, že účast žalobce na vzniku škody lze shledat v rozsahu 20 %. S bodovým ohodnocením bolestného odvolací soud souhlasil, částku 794.160,- Kč však snížil pro spoluzavinění poškozeného o 20 % a stejně jako soud prvního stupně odečetl žalovanou již zaplacených 150.000,- Kč. Celkem tedy žalobci na bolestném náleží 485.325,- Kč s příslušenstvím a rozsudek soudu prvního stupně byl změněn tak, že ohledně 178.835,- Kč se žaloba zamítá. S vyčíslením základní náhrady za ZSU ve výši 1.161.000,- Kč odvolací soud souhlasil, mimořádné zvýšení ovšem považoval za důvodné pouze o další čtyřnásobek. Celkovou náhradu za ZSU tak vypočetl na 5.805.000,- Kč, od kterých odečetl 20 % za

spoluzavinění poškozeného a žalovanou již zaplacených 150.000,- Kč. Celkem tedy žalobci náleží 4.494.000,- Kč, a rozsudek soudu prvního stupně byl proto změněn tak, že ohledně 1.140.000,- Kč se žaloba zamítá. Náklady léčení (péče o osobu žalobce) odvolací soud rovněž snížil z vypočtených 360.555,- Kč s příslušenstvím o 20% spoluzavinění na 288.444,- Kč s příslušenstvím. Mimosoudně již bylo zaplaceno 270.416,- Kč, žalobci tak náleží 18.028,- Kč s příslušenstvím, a v rozsahu 72.111,- Kč byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že se žaloba zamítá. Co do částky 17.706,- Kč odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil, protože výpočet valorizace příjmu shledal nepřezkoumatelným. Zrušil rovněž rozsudek ve výroku o úroku z prodlení, neboť ho shledal být v rozporu s odůvodněním rozhodnutí soudu prvního stupně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali dovolání oba účastníci. Žalobce napadá výrok I. v části, jíž odvolací soud potvrdil vyhovující výrok co do částky 2.710.123,- Kč (o kterou soudem prvního stupně přiznaná částka přesahuje částku žalovanou nenapadených 2.287.230,- Kč), a dále v rozsahu, kterým odvolací soud změnil výrok I. rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že žalobu do částky 1.390.496,- Kč zamítl. Namítá, že se na vzniku škody nepodílí žádnou spoluúčastí, protože skutečnost, že jel v levém jízdním pruhu místo pravého, nebyla v příčinné souvislosti se vznikem nehody, a porušení § 12 silničního zákona není v tomto směru rozhodující, když tato norma má za účel zajistit plynulost dopravy a nikoliv zabránit střetu s vozidlem, jež vjelo do protisměru. Namítá také, že odvolací soud se odchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu tím, že přiznal žalobci nižší mimořádné zvýšení náhrady za ZSU, než je podle dosavadní judikatury přiměřené. Odvolací soud vycházel ze základního ohodnocení 1.161.000,- Kč, které zvýšil o čtyřnásobek, tj. o dalších 4.644.000,- Kč. Žalobce požadoval mimořádné zvýšení v rozsahu 7.000.000,- Kč s tím, že v jeho případě se jedná o následující mimořádná poškození: oboustranná slepota, vážné mozkové poruchy po těžkém poranění hlavy, omezení hybnosti páteře, levého ramenního kloubu, levého loketního kloubu, levého kyčelního kloubu a levého kolenního kloubu, porucha úchopové funkce 5. prstu levé ruky a viklavost levého kolenního kloubu. Žalobce přišel o zrak v 37 letech, je závislý na pomoci třetí osoby, k pohybu potřebuje dvě francouzské hole, a proto nemůže při chůzi současně používat slepeckou hůl. Devastace zdravotního stavu měla negativní vliv na jeho psychiku a rodinný život (žalobce má manželku a tři děti), v pracovní a zájmové oblasti se nemůže realizovat vůbec. Mimořádné zvýšení o 7.000.000,- Kč považuje za přiměřené, přičemž odkazuje na rozhodnutí dovolacího soudu ve věcech sp. zn. 25 Cdo 1491/2009, 25 Cdo 1225/2012 a 25 Cdo 968/2008. Navrhuje, aby dovolací soud napadený výrok zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná podala dovolání proti části výroku I., kterou odvolací soud potvrdil vyhovující výrok rozsudku soudu prvního stupně co do částky 2.710.123,- Kč, o kterou okresním soudem přiznaný nárok žalobce přesahuje částku 2.287.230,- Kč. Podle dovolatelky napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného i procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Namítá, že odvolací soud řádně nezdůvodnil, které okolnosti považoval za rozhodující pro přiznání mimořádného odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky, a ani částečně není odvolacím soudem zdůvodněna míra spoluzavinění žalobce právě v rozsahu 20 %. Podle žalované bylo jednání žalobce riskantní, v rozporu s § 12 silničního zákona i s obecnou prevenční povinností. Žalobce měl reálnou možnost střetu zabránit, kdyby uvedenou povinnost neporušil. Proto lze dovodit jeho spoluúčast až 40 %, minimálně je namístě krátit nárok žalobce o 25 %. Podle žalované odvolací soud přiznal podstatně vyšší odškodnění, než odpovídá rozhodovací praxi dovolacího soudu. Případ žalobce neshledává být mimořádným, jeho aktivity nebyly nijak výjimečné a odkazuje na rozhodnutí dovolacího soudu sp. zn. 25 Cdo 759/2005 a 25 Cdo 2884/2010. Za odpovídající považuje zvýšení o dvojnásobek. Ohledně samotného vyčíslení náhrady za ZSU žalovaná namítá, že zůstalo nevysvětleno, proč soud použil položku 0712 jako omezení hybnosti krční páteře, když tato položka je vyhrazena pro omezení hybnosti hrudníku a srůstů plic s následkem poranění plic a stěny hrudní. Stejně tak soud nevysvětlil, proč navíc aplikoval položku 0741, která se týká hybnosti páteře jako celku, nikoli pak jejich jednotlivých částí. Ohledně bolestného nesouhlasí s

právním názorem, že zvýšení podle § 6 odst. 1. písm. b) vyhlášky se aplikuje u všech položek, neboť je toho názoru, že se aplikuje pouze u těch, které představují mimořádně náročný způsob léčby. Konečně spatřuje pochybení v tom, že soud prvního stupně nevzal v úvahu, že žádný ze znalců, kteří měli podat své posudky v soudním řízení, neměl možnost, nebo o to ani neusiloval, žalobce osobně vyšetřit. Posudky tak nezobrazují současný a na základě vlastního vyšetření zjištěný zdravotní stav. Pokud jde o zrakové postižení, je dokladováno velice lakonickými údaji, bez zásadních vyšetření, závěrů a prognóz, žádný ze zpracovatelů ústavního posudku není specialistou pro odvětví oční lékařství, mohlo tak být přehlédnuto závažné onemocnění žalobce, jež mohlo mít vliv na poškození zrakového nervu. Znalcům také uniklo, že v roce 1988 byl žalobce hospitalizován na očním oddělení pro akutní iridocyklitidu (zánět duhovky). Ohledně pौरазového života žalobce pak byla vyslechnuta pouze manželka žalobce, výslech ostatních osob byl zamítnut. Podle žalované řízení stíhá podstatná vada dokazování, když soudy obou stupňů neměly pro své rozhodnutí k dispozici dostatečné, aktuální, úplné a objektivní důkazy. Navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém vyjádření k dovolání žalované nad rámec vlastního dovolání uvedl, že názor žalobce o vyčíslení ZSU a odděleném navyšování položek bolestného podle § 6 odst. 1 písm. a) nebo b) vyhlášky je zcela mylný a nepřiměřeně restriktivní, který zastávají pouze smluvní lékaři pojištěven, jako je např. oponentní znalec Doc. MUDr. Evžen Hrnčíř, který má navíc znaleckou specializaci hygiena práce, choroby z povolání, zdravotnická problematika potápění. Žalovaná nenavrhovala vypracování revizního posudku a neměla před soudem prvního stupně ani námítky ke specializaci soudem ustanoveného znalce. Námítky ohledně hospitalizace žalobce na očním oddělení 18 let před dopravní nehodou byla vznesena až po koncentraci řízení. Žádnou z dovolacích námitek žalované tak nepovažuje za důvodnou.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání žalobce nad rámec vlastního dovolání uvedla, že žalobce může výrok I. odvolacího soudu napadnout pouze do částky 1.390.946,- Kč, neboť v částce 17.706,- Kč nejde o konečné rozhodnutí ve věci a v částce 2.710,- Kč bylo žalobci vyhověno. Upozornila rovněž, že výrok II. rozhodnutí odvolacího soudu nebyl napaden ani jednou stranou, je proto vyloučeno, aby jej dovolací soud přezkoumával, což se týká především otázky mimořádného navýšení náhrady za ZSU, neboť napadený výrok v částce 1.390.946,- Kč se týká pouze otázky spoluzavinění. Žalovaná dále dodává, že nesouhlasí s názorem žalobce, že by účel právní normy měl význam pro posouzení otázky spoluzavinění, je toho názoru, že smysl a účel § 12 odst. 1 silničního zákona je širší než pouhé zajištění plynulosti provozu. Bez ohledu na účel této normy však žalobce měl použít pravý jízdní pruh, nedostal ovšem ani obecné prevenční povinnosti, neboť měl využít prostor na vozovce (ať už pravý jízdní pruh nebo krajnici) k tomu, aby se srážce vyhnul. Ze znaleckého posudku zpracovaného pro potřeby trestního řízení vyplynulo, že žalobce měl možnost vidět protijedoucí soupravu cca čtyři sekundy před střetem. Za daných okolností by obezřetně jednající řidič využil volný pravý jízdní pruh, který ostatně měl použít, i kdyby proti němu žádný automobil nejel. Citací rozhodnutí dovolacího soudu 8 Tdo 1299/2009 považuje za vytrženou z kontextu, když v jeho odůvodnění se dále uvádí, že nesprávná jízda poškozeného v levém pruhu nezpůsobila přetržení příčinné souvislosti mezi jednáním obviněného a vzniklým následkem, ale toliko na tomto účinku spolupůsobila. Žalobcem citovaná pasáž pouze odůvodňuje, že žalobcovo porušení dopravních předpisů není tak závažného charakteru, aby řidiče Z. zbavilo trestní odpovědnosti. K otázce mimořádného zvýšení náhrady za ZSU dodává, že tvrzení žalobce o důsledcích jeho postižení jsou zjevně přehnaná, zejména tvrzení o tom, že je vyloučen z oblasti pracovní a zájmové. Judikáty, na které žalobce v dovolání odkazuje, pak nevystihují souzený případ a nejsou se situací žalobce srovnatelné. Jako vhodnější pak považuje odkaz na 25 Cdo 2884/2010, jehož rozbor žalovaná provádí na str. 16 svého dovolání.

Vzhledem k tomu, že dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 16. 7. 2013, Nejvyšší soud

jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) postupoval podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 – srov. čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. – dále též jen „o.s.ř.“). Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), zastoupenými advokáty (§ 241 odst. 1 a 4 o.s.ř.), se nejprve zabýval přípustností dovolání.

Žalobce není subjektivně legitimován k podání dovolání proti části výroku I., již odvolací soud potvrdil vyhovující výrok co do částky 2.710.123,- Kč, neboť z povahy dovolání jakožto opravného prostředku plyne, že dovolání může podat jen ta strana (účastník řízení), již nebylo rozhodnutím odvolacího soudu plně vyhověno, popřípadě, již byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jejích právech, kterou lze odstranit zrušením nebo změnou napadeného rozhodnutí. Uvedeným výrokem však bylo žalobci vyhověno v části žalobního návrhu, žalobce proto nemůže jeho zrušením nebo změnou dosáhnout pro sebe příznivějšího postavení. Nejvyšší soud tudíž dovolání v tomto rozsahu odmítl pro nedostatek subjektivní legitimace [§ 243b odst. 1 ve spojení s § 218 písm. b) o.s.ř.].

Dovolání žalobce proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně částky 1.390.946,- Kč a dovolání žalované proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně částky 2.710.123,- Kč jsou přípustná podle § 237 o.s.ř., neboť mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění nebylo v daných skutkových souvislostech řešeno, stejně jako otázka míry účasti žalobce na střetu motorových vozidel. Dovolání nejsou důvodná.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatelé uplatňují jako důvod dovolání (§ 241a odst. 1 o.s.ř.), může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Vzhledem k § 3028 odst. 3 a § 3079 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“), neboť jde o právní poměry vzniklé před 1. 1. 2014.

Za situace, kdy žalovaná je povinna poskytnout žalobci pojistné plnění jako pojistitel odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, je pro výši plnění rozhodující rozsah odpovědnosti provozovatele či řidiče za škodu. Odpovědnostní vztah mezi žalobcem a provozovatelem nákladního vozidla se řídí ustanovením § 431 obč. zák. (střetnou-li se provozové dvou nebo více provozovatelů a jde-li o vypořádání mezi těmito provozovateli, odpovídají podle účasti na způsobení vzniklé škody), které dopadá na případy střetu provozů dopravních prostředků, z něhož jejich provozovatelům, popř. některému z nich, vznikla škoda, a upravuje vypořádání škody vzniklé samotným provozovatelům následkem střetu mezi nimi. Jde o objektivní odpovědnost, neboť ustanovení § 431 obč. zák. navazuje na právní úpravu podle § 427 a § 428 obč. zák., při níž je rozhodná účast, kterou měli provozovatelé na způsobení vzniklé škody. Vypořádání závislé na této účasti předpokládá zhodnocení všech skutkových okolností konkrétního střetu provozů, zejména pak těch okolností, které byly hlavními příčinami vzniklé škody. Objektivní míru účasti na vzniklé škodě vyjadřuje i případné zaviněné jednání nebo opomenutí některého provozovatele, případně jeho zaměstnance při řízení vozidla, pokud jím byla založena příčinná souvislost vedoucí ke vzniku škody. Jde-li naopak o takové okolnosti anebo taková jednání nebo opomenutí, s nimiž škodlivý výsledek nebyl v příčinné souvislosti, není splněn zákonný předpoklad účasti na vzniklé škodě, a nevzniká tedy ani odpovědnost ani důvod k vypořádání (srov. stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR z 15. 11. 1972, Cpjf 93/71, publikované pod č. 64/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „Sbírka“). Při hodnocení míry účasti provozovatelů na způsobení celkové škody vzniklé ze střetu jejich vozidel podle § 431 obč. zák. je třeba zkoumat jednotlivé skutkové okolnosti konkrétního střetu, které byly

jeho hlavními příčinami, a to všechny ve vzájemné souvislosti z hlediska jejich významu pro vznik škody, nikoliv izolovaně (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 25 Cdo 974/2002, publikovaný pod C 1961 v Souboru civilních rozhodnutí NS, C. H. Beck, dále jen „Soubor“).

Odvolací soud své závěry o míře účasti žalobce a řidiče nákladního vozidla, jehož provozovatel byl pro případ odpovědnosti za škodu pojištěn u žalované pojišťovny, na střetu jimi řízených vozidel opřel o provedené důkazy, zejména o odsuzující trestní rozhodnutí a vyšel ze skutkového zjištění, jež se opírá o důkazy v řízení před soudem prvního stupně provedené a před soudem odvolacím částečně zopakované. Při hodnocení účasti na vzniku škody zohlednil odvolací soud, že rozhodující příčinou vzniku škody byl především způsob jízdy řidiče nákladního vozu, který zadní částí soupravy přesáhl do protisměru, v němž jel se svým vozidlem žalobce, který se nedržel při samém okraji vozovky, nýbrž využíval levý stoupací pruh, v němž ovšem jinak řádně držel směr a nezasahoval do protisměru. Je tedy zřejmé, že kolizní situaci vyvolal svým způsobem jízdy řidič nákladního vozu, který vytvořil neočekávanou překážku vozidlu jedoucímu v protisměru. Byl to nicméně i způsob jízdy žalobce, který přispěl ke střetu, protože jeho pohyb v levém jízdním pruhu nebyl vyvolán jinými okolnostmi než jím zvoleným stylem jízdy. Oba řidiči zároveň porušili zákonná pravidla silničního provozu; i srovnání smyslu a charakteru těchto povinností svědčí o závažnější míře účasti na straně řidiče nákladního vozidla. Z jeho strany šlo o porušení normy směřující právě k ochraně protijedoucích vozidel před střetem (§ 11 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb.), zatímco porušení povinnosti využívat pravého jízdního pruhu žalobcem (§ 12 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb.) se v konkrétních souvislostech projevilo spíše vedlejším efektem, kdy blízkost vozidla ke středu vozovky přispěla ke srážce vozidel, avšak na rozdíl od vozidla přesahujícího do protisměru tímto způsobem žalobce primárně nikoho neohrozil. Závěr odvolacího soudu o převažující míře účasti řidiče nákladního vozu (80 %) je za těchto okolností správný, je podložený zjištěným skutkovým stavem věci a odpovídá i ustálené soudní praxi při výkladu ustanovení § 431 obč. zák. Dovolání žádného z účastníků tedy není v této otázce opodstatněné.

Podle § 444 odst. 1 obč. zák. při škodě na zdraví se jednorázově odškodňují bolesti poškozeného a ztížení jeho společenského uplatnění. Podle odst. 2 tohoto ustanovení Ministerstvo zdravotnictví stanoví v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí vyhláškou výši, do které lze poskytnout náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění, a určování výše náhrady v jednotlivých případech.

Podle § 7 odst. 1 vyhlášky se výše odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění stanoví na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku. Podle odst. 3 tohoto ustanovení může soud ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele odškodnění stanovené podle této vyhlášky přiměřeně zvýšit.

Ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky patří k ustanovením, jimiž se provádí rámcová úprava občanského zákoníku, a má charakter právní normy s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. právní normy, jejíž hypotéza není konkrétně stanovena přímo právním předpisem, ale závisí na úvaze soudu. Uvedené ustanovení tak přenechává soudu, aby v každém jednotlivém případě sám vymezil hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností, tedy aby sám podle svého uvážení posoudil, jaké zvýšení náhrady je v konkrétní posuzované věci „přiměřené“.

Odškodnění ztížení společenského uplatnění vypočtené ze základní bodové výměry představuje již samo ve své podstatě náhradu za nepříznivé důsledky pro životní úkony poškozeného, pro uspokojování jeho životních a společenských potřeb a pro plnění jeho společenských úkolů. Při určení základního ohodnocení ztížení společenského uplatnění je přitom v rámci sazby zohledňován i věk poškozeného v době vzniku škody, jak to výslovně stanoví § 3 odst. 1 vyhlášky. Zároveň ale platí,

že odškodnění za ztížení společenského uplatnění musí být přiměřené povaze následků a jejich předpokládanému vývoji. Předpokladem přiměřeného zvýšení odškodnění stanoveného na základě bodového ohodnocení v lékařském posudku ve smyslu ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky je existence takových výjimečných skutečností, které umožňují závěr, že zejména vzhledem k uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti, kupříkladu při uspokojování jeho životních a společenských potřeb, včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním, i s ohledem na věk poškozeného v době vzniku škody na zdraví i na jeho předpokládané uplatnění v životě, nelze omezení poškozeného vyjádřit jen základním odškodněním za ztížení společenského uplatnění (srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2011, Cpjn 203/2010, uveřejněné ve Sbírce pod č. 50/2011). Úsudek soudu o přiměřenosti zvýšení odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky, vycházející jak z individuálních okolností posuzované věci, tak z obecné zkušenosti soudu, včetně poznatků z jiných posuzovaných případů, musí dbát o to, aby přiznaná výše náhrady za ztížení společenského uplatnění byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi touto přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou škodou na zdraví existoval vztah přiměřenosti (srov. nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03).

Dovolací soud se zabýval přiměřeností přiznané částky v kontextu stávající judikatury a shledal, že dovolání obou účastníků nejsou v tomto směru důvodná. Míra ztráty soběstačnosti žalobce je vyšší v důsledku kombinace jeho handicapů, kdy na jedné straně je stížen ztrátou zraku a na druhé straně má výrazně omezenou pohyblivost a je odkázán na oporu francouzských holí, nemůže proto používat slepeckou hůl; situaci mu komplikuje omezení hybnosti ruky a je postižen i psychickými obtížemi. V případech výrazného omezení hybnosti spojené s dalšími funkčními ztrátami nebo poruchami soudy běžně přistupují ke zvýšení náhrady za ZSU podle dalších okolností na čtyř až sedminásobek základního bodového ohodnocení; lze uvést např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 5223/2009, Soubor C 10776, sp. zn. 25 Cdo 1491/2009, Soubor C 10091, nebo sp. zn. 25 Cdo 1925/2009, ve kterých byly přiznány celkové náhrady za ZSU v rozmezí od čtyř do šesti milionů Kč. U žalobce je omezení hybnosti dolních končetin a páteře výrazně zhoršováno ztrátou zraku, tedy nejdůležitějšího smyslu, k čemuž přistupuje i omezení hybnosti nedominantní ruky, což v celkovém souhrnu představuje vyloučení z většiny společenských aktivit při velmi výrazném omezení schopnosti sebeobsluhy. K tomu se připojuje i ztráta možnosti pečovat o tři děti a zapojit se plnohodnotně do rodinného života, v němž se z původní opory stal žalobce osobou naopak závislou na pomoci svých blízkých. Již z tohoto důvodu je namístě závěr o mimořádnosti jeho situace, která opodstatňuje vyšší náhradu za ZSU. I když míra zapojení žalobce do společenských aktivit v době před úrazem nebyla výrazně nadprůměrná, šlo na druhou stranu o poměrně aktivní osobu vykonávající řadu běžných činností, z nichž je do budoucna většina zcela ztracena; i v tom spočívá znak výjimečnosti (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 1032/2011, Soubor C 13344). Dále je rovněž třeba vzít v úvahu, že žalobce utrpěl úraz v plně produktivním věku 37 let s předpokladem dosti dlouhé doby, po kterou bude nucen se vypořádávat se zásadními zdravotními obtížemi. Ze všech těchto důvodů je podle dovolacího soudu opodstatněné zvýšit náhradu za ZSU na pětinašobek základního bodového ohodnocení, tedy na částku 5.805.000,- Kč; na druhou stranu vyšší násobek (i s přihlédnutím k výši absolutní částky) je vyhrazen případům, kdy možnosti poškozeného zapojit se do společenského či rodinného života jsou zcela či téměř ztraceny. Výši takto stanovené náhrady odvolací soud správně snížil o 20 % vzhledem k míře účasti žalobce na vzniku dopravní nehody a odečetl i mimosoudně zaplacených 150.000,- Kč, takže je správné i jeho určení celkové výše přisouzené náhrady částkou 4.494.000,- Kč.

Zpochybňuje-li žalovaná správnost skutkových zjištění odvolacího soudu ke ztrátě zraku žalobce v důsledku dopravní nehody a naznačuje-li, že žalobce mohl mít obtíže již před nehodou, směřují její výhrady nikoliv proti otázkám právním, nýbrž skutkovým. Namítá především, že dokazování v tomto směru nebylo dostatečné a že nebyla řádně zhodnocena věrohodnost svědecké výpovědi manželky

žalobce. Pak ovšem nejde o způsobilý dovolací důvod, neboť námitky směřují proti zjištěnému skutkovému stavu, který dovolacímu přezkumu nepodléhá (srov. § 237, § 241a odst. 1 a § 242 o.s.ř.). Za této situace nejsou relevantní ani výhrady žalované ke specializaci znalce (resp. absenci očního specialisty), který hodnotil ztížení společenského uplatnění. Totéž platí o námitce, že znalci žalobce nevyšetřili a nezjistili jeho aktuální zdravotní stav.

Žalovaná dále nad rámec toho, v čem vymezila přípustnost dovolání, namítá, že odvolací soud postupoval nesprávně, jestliže místo jednotlivých položek, jež byly spojeny s náročným způsobem léčby, akceptoval znaleckým ústavem hromadně zvýšené bodové ohodnocení bolestného u všech položek. Postup odvolacího soudu však v tomto případě není v rozporu se zákonem ani soudní praxí. Podle § 6 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. [440/2001](#) Sb. pokud škoda na zdraví vyžadovala mimořádně náročný způsob léčení, zvýší se bodové ohodnocení škody na zdraví podle příloh č. 1 a 3 této vyhlášky nejvýše na dvojnásobek celkové částky bodového ohodnocení. Podzákonný předpis tedy pouze stanoví maximální mez dvojnásobného zvýšení, aniž by stanovil, zda a nakolik je třeba postupovat strukturovaně ve vztahu k jednotlivým položkám. Není tedy vyloučeno v odůvodněných případech ani celkové zvýšení, a to zejména z důvodů, které soud prvního stupně opřel o závěry plynoucí z ústavního znaleckého posudku a o závěr, že základní bodové ohodnocení dostatečně nevystihuje míru vytrpěných bolestí.

Opodstatněná není ani výhrada žalované, že soud při bodovém hodnocení ZSU nesprávně použil položku 0712 (pouřazové omezení hybnosti krční páteře středně těžkého stupně - 150 bodů), která je vyhrazena pro omezení hybnosti hrudníku a srůsty plic s následkem poranění plic a stěny hrudní, ani nevysvětlil, proč navíc aplikoval položku 0741 (pouřazové omezení hybnosti bederní páteře lehkého stupně s příznaky kořenového dráždění - 200 bodů), která se týká hybnosti páteře jako celku, nikoli pak jejich jednotlivých částí. Z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (str. 9) i soudu odvolacího (str. 9) vyplývá, že celkové bodové ohodnocení bylo sníženo právě o 150 bodů odpovídajících položce 0712, a to právě s poukazem na odborné závěry znalce doc. Hrnčíře, který ve svém posudku kumulaci uvedených položek vyloučil a vysvětlil, proč je třeba použít pouze položku 0741 (tedy samostatně, nikoliv navíc).

Protože je tedy napadené rozhodnutí z pohledu uplatněných dovolacích důvodů věcně správné, dovolací soud dovolání žalobce i žalované podle § 243d písm. a) o.s.ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Promlčení, insolvence](#)